

Vědce zajímá, jak se dožít 120 let

Výzkumné konsorcium pěti ústavů v září zahájí bádání, které má zlepšit kvalitu života seniorů a posunout lidské životy dál – až k metě biologického limitu 120 let.

MARTIN RYCHLÍK

BRNO/OLMOUC Takřka tři čtvrtě miliardy korun na „zdravější stárnutí“. Konsorcium ENOCH, jehož členy je pětice moravských biomedicínských institucí, má během šesti let přinášet poznatky pro boj s chorobami, jež bývají spjaté se stárnoucí populací.

„Výzkum se zaměří na nejzávažnější onemocnění nebo poruchy, které ovlivňují člověka v pozdějším věku a znemožňují mu zestárnout zdravě – tedy degenerativní choroby mozku, rakovina a leukémie nebo chronické záněty. Tyto onemocnění a poruchy ovlivňují velkou část populace v pokročilém věku a mají vliv ne-

jen na seniory, ale též na jejich rodiny a na národní zdravotnické systémy a na sociální služby,“ sdělil LN Gorazd B. Stokin, neurolog a šéf střediska ICRC při Fakultní nemocnici svaté Anny v Brně.

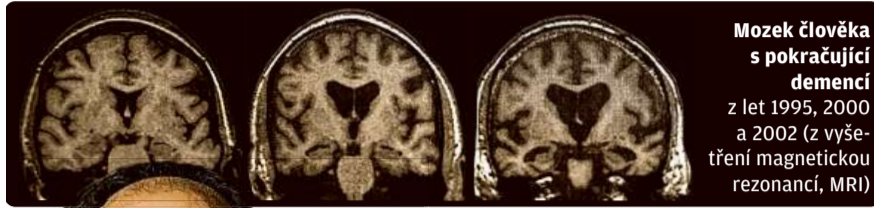
Ministerstvo školství na projekt, který startuje 1. září a potrvá do června 2023, vyčlenilo 688 milionů korun z výzvy *Exceletní výzkum* placené z unijních fondů. V třicítce záměrů patří ENOCH, nazvaný podle biblického 365letého starce, k nejdražším projektům; dražší už jsou jen plány Akademie věd na nový tokamak (Compass-U) či laserový výzkum pražského ČVUT, které cílí na vývoj leteckých technologií.

Zhruba 220 vědců – mezi nimiž je patnáctka stěžejních osobností – se zaměří na porozumění vzniku poruch či chorob a způsobu, jak zhoubné pochody ne-li zastavit, tak alespoň trochu zpomalit...

Kam potečou peníze? Přímou do výzkumu a již existujících infrastruktur; nemají vyrůstat nové budovy či laboratoře. „Peníze tak půjdou na platy lidí, na nákup spo-

Výzkum s metuzalémskou ambicí

Vědecký projekt ENOCH, což byl otec biblického Metuzaléma, vychází z akronymu celého anglického názvu Molecular, cellular and clinical approach to healthy aging, takže jde o mezioborový „molekulární, buněčný a klinický přístup ke zdravému stárnutí“. Na šestileté bádání půjde 688 milionů korun z fondů EU.

Mozek člověka s pokračující demencí z let 1995, 2000 a 2002 (z vyšetření magnetickou rezonancí, MRI)

Asi 220 vědců z pěti institucí se zaměří na výzkum nemoci spjatých především se stárnoucí populací: ať již jde o neurodegenerativní choroby mozku, Alzheimer-Fischerovu nemoc, některé formy rakoviny a leukémie či chronické záněty. Hlavním řešitelem grantu bude Gorazd B. Stokin, ředitel střediska ICRC-FNUSA v Brně (na snímku).

Konsorcium pěti ústavů

- Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně (ICRC-FNUSA)
- Univerzita Palackého v Olomouci (ÚMTM)
- Masarykův onkologický ústav v Brně (RECAMO)
- Ostravská univerzita (BCRG)
- Fakultní nemocnice Olomouc

Čtyři výzkumné programy

- Stárnutí a rakovina
- Stárnutí a chronické záněty
- Degenerativní procesy ve stáří
- Modulace (zpomalení) stárnutí

Pramen: LN, ICRC, MTM, ČSÚ

řebního materiálu a na nákup některých přístrojů, které ještě nemáme... Důležitou součástí je rovněž koordinace a spolupráce mezi členy výzkumného konsorcia,“ říká slovinsky neurolog Stokin.

Vědci – genetici, neurologové i kliničtí lékaři – mají spolupracovat s řadou zahraničních institucí, jako jsou Mayo Clinic v USA, kanadské univerzity nebo skandinávské špičky ve výzkumu nádorů: Karolinska Institutet ve Stockholmu nebo centrum v Kodani.

„Cílů dosáhneme díky multidisciplinárnímu výzkumu v oblasti translační medicíny, který zahrnu-

je mnoho oblastí – od onkologie, kardiovaskulárních nemocí, vzácných zánětlivých chorob až po neurologická onemocnění,“ řekl LN Marián Hajdúch, ředitel Ústavu molekulární a translační medicíny Univerzity Palackého v Olomouci (ÚMTM), jehož vědci – v součinnosti s hvězdným Jiřím Bártekem – už běžně publikují studie v prestižních časopisech; před týdnem LN referovaly o jejich článku v top magazínu *Nature*.

Výzkum dle Hajdúcha vyvine „nové preventivní, diagnostické a léčebné strategie“ pro nemoci související s věkem. A to může po-

moci zdravotnictví i ekonomice. Olomoučtí vědci se konkrétně zaměří na vývoj látek schopných eliminovat stárnoucí (senescenční) buňky z organismu. Dřívější výzkumy u zvířat totiž ukázaly, že takový postup může vést k prodloužení života o třetinu i snížení míry rakoviny. Člověk jistě nedosáhne na Enochových 365 roků, nicméně dle expertů je biologicky „ustrojen“ na delší dožití než dnes; limitem je zřejmě 120 let.

Ministerstvo: Mají jasnou vizi

Ministerstvo školství, jež obří dotaci zprostředkovalo, si je svou

Jak Češi postupně stárnou

■ Ještě před druhou světovou válkou byl průměrný věk dožití nižší šedesátí let

■ Dnes se čeští muži průměrně dožívají 76 let, kdežto ženy dokonce 81 roků

■ Podle demografických odhadů bude kolem roku 2060 v Česku více seniorů než lidí v produktivním věku

FOTO: ICRC, SHUTTERSTOCK, ARCHIV // KOLÁŽ SIMON / LN

Praha privatizuje byty, i když jí chybí

KAMILA BOLEGOVÁ

PRAHA Po revoluci patřila většina bytů do vlastnictví měst či družstev. Města si vylepšovala příjmy jejich prodejem, a teď se dramaticky nedostává obecního bydlení. Zvláště v Praze, kde je situace nejhorší a bydlení je nedostupné, se paradoxně bytový fond ještě snižuje.

Přítom výstavba městských bytů je podle všech oslovených lídrů pro komunální volby recept, jak udělat bydlení v Praze dostupnější. Přes tuto vzácnou shodu pokračuje v metropoli bytová privatizace. V současné době je ve správě hlavního města (netýká se městských částí) podle Josefa Tunkla z odboru bytového fondu 8194 bytů. Vzhledem k privatizaci části bytového fondu ale zůstane magistrátu po jejím dokončení o zhruba 1,5 tisíce bytů méně.

Tato privatizace bytového fondu byla pražským zastupitelstvem schválena a začala v roce 2012, za primátora Bohuslava Svobody (ODS). Částku, kterou díky ní metropole získá, není možné vzhledem k měnícím se cenám na reálním trhu odhadnout. Každopádně peníze, jež prodejem svých bytů Praha vydělá, používá na rozvoj bytového fondu. Neboli

jedny byty prodá, aby jiné pořídila. „Tyto finanční prostředky jsou využívány magistrátem přímo k rozvoji bytového fondu na území hlavního města Prahy. Jedná se o profinancování nových projektů bytové výstavby, samotnou výstavbu i revitalizaci některých bytových domů, které jsou v majetku hlavního města a městských částí,“ doplňuje Tunkl.

Dohoda s developery?

Praha téměř dvanáct let neinvestovala do pořízení nových bytů, nyní s blížícími se komunálními volbami všechny strany slibují, že se to změní. Bydlení je pro Pražany velké téma, protože právě v hlavním městě rostou ceny nemovitostí i nájmu nejstřežji, a pro řadu lidí se pořízení vlastního domu či bytu stává nedostupným.

K nastartování staveb městských bytů má podle oslovených komunálních lídrů pomoci spolupráce s developery – město by od nich mělo nové byty odkupovat. Vztít na to chtějí z pražského fondu bydlení, kde jsou aktuálně dvě miliardy korun. A podle pirátské jedničky Zdeňka Hříba lze předpokládat, že „další peníze bude možné získat na základě zákona o sociálním bydlení, který se nyní připravuje“.

Městské byty v Praze v číslech

- Ve vlastnictví hl. m. Prahy je v současné době 8 194 bytů.
- Ve vlastnictví 57 městských částí je cca 35 000 bytů.
- Připravovaná je výstavba nových bytů na Černém Mostě, kde vznikne 182 bytů s předpokládanými náklady cca 840 milionů korun.
- Naplánovaná je i výstavba v Dolních Počernicích, kde vznikne 310 bytů za cca miliardu korun.

Předjímaná dohoda s developery má však háček – neexistuje právní úprava, jež by to hladce zajistila. Například majitel developerské společnosti Central Group Dušan Kunovský by kooperaci s městem řešil vytvořením transparentního fondu veřejných investic, do kterého by developery přispívali podle zastavěné podlažní plochy z jednotlivých projektů. „Nabízíme městu a městským částem desítky milionů korun na potřebné investice a chceme za to jen, aby úřady dodržovaly stanovené lhůty, a tím zrychlily povolování projektů. Nic víc,“ dodává Kunovský.

Penta Investments zpochybňuje, jestli podobná výměna je vů-

- Dalších více než 600 bytů vznikne například v lokalitách Praha 13, Praha-Hrdlořezy či rekonstrukci objektu hotelového domu v Praze-Opatov.
- Výhradním investorem všech uvedených bytů je hlavní město Praha.
- Od soukromých investorů (developery) hl. m. Prahy v současné době byty neodkoupuje.

bec v mezích zákona. „Celá diskuze na toto téma mi přijde podivná. Nakolik zásadně může ovlivnit magistrát, tedy samospráva, výkon stavebního úřadu, což je státní správa?“ pokládá řečnickou otázku Ivo Mravínac, tiskový mluvčí Penta Investments.

Stejně tak to vidí i Asociace developerů, která by urychlení procesu schvalování přivítala, ale nemyslí si, že je to možné výměnou za domluvu s magistrátem. „Příslušná povolení pro výstavbu jsou vydávána v rámci státní správy, zatímco dohoda o prodeji bytů by se uzavírala se samosprávou. České právní prostředí na tuto v jiných zemích možnou spolupráci není připraveno,“ myslí si

Martina Beranová z Asociace developerů.

Nejsnazší by bylo stavět rychleji, více bytů by trh nařadilo. Aktuálně se v metropoli snížil počet inzerovaných bytů realitními kancelářemi o 31,4 procenta. Praha má zákonodárnou iniciativu, ale nový stavební zákon, který by přinesl razantní zjednodušení ve stylu „jedno razítko od jednoho úřadu“, se už chystal mnohokrát. Vždy ztroskotal.

Problém – stavební zákon

Podle údajů Českého statistického úřadu (ČSÚ) od začátku roku do konce dubna získalo v Praze stavební povolení 262 bytů v bytových domech. To bylo nejméně od roku 2006, odkdy ČSÚ tento údaj sleduje. Už to podle lídra kandidátky ODS a bývalého primátora Bohuslava Svobody signalizuje průsvih. „První problém je ve stavebním zákoně, který je neuvěřitelně komplikovaný – v něm je potřeba začít škrtnout,“ míní. Na otázku, proč ale Praha za jeho vedení přistoupila k rozprodeji bytů, LN neodpověděl.

Složité a zdoluhavý proces schvalování stavebního povolení vede k úbytku nově postavených bytů. Poslední novela stavebního zákona přitom začala platit letos

Stokin. Jde o specializovanou pracoviště Univerzity Palackého a nemocnice v Olomouci, dále Masarykova onkologického ústavu v Brně a konečně „leukemického“ střediska Ostravské univerzity.

„Podpořený projekt se řadí do oblasti lékařských věd. Jeho hlavním cílem je vytvořit unikátní a aplikované objevy v oblasti stárnutí a souvisejících degenerativních chorob, které představují klíčové výzvy budoucnosti západního světa,“ uzavírá Velčovský. Přijemci grantu navíc věří, že peníze přispějí též k výchově expertů a transferu poznatků do praxe.

v lednu. Podle Asociace developerů je to sice krok správným směrem, situaci však nevyřeší. „Nenašla se původní očekávání, povolovací proces nebyl zjednodušen dle původních proklamací, nepodařilo se prosadit pravidlo jednoho úřadu a jednoho razítka,“ uvádí Tomáš Kadeřábek, ředitel Asociace developerů České republiky. Podobně to vidí i Jan Čížinský (KDU-ČSL), starosta Prahy 7, který sbírá podpisy, aby mohl kandidovat za vlastní subjekt Praha sobě. Podle něj bude třeba tlačit i na vládu, aby pražskou situaci zohlednila.

Patrik Nacher, jenž je druhý na kandidátce za ANO, k tomu dodává, že se musí začít stavět co nejrychleji. „V různé fázi rozpracovanosti je připraveno přes 54 tisíc bytů a na nás je to výstavbu umožnit,“ říká Nacher. Lidovecká jednička Jan Wolf je také přesvědčen, že je potřeba zkrátit povolovací řízení. „Je na Poslanecké sněmovně, aby zkrátila lhůty projednávání stavebních povolení,“ uvedl.

Ale ani to rozhodně nepovede k snadnému stavění. V Praze je v současnosti 22 stavebních úřadů a jejich roztržitá struktura s nesteronomernou kvalitou situací ještě více komplikuje.